

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه موافقتنامه بین‌المللی روغن زیتون و کنسرو

زیتون مورخ ۲۰۱۵ (۱۳۹۴)»

سابقه

لایحه موافقتنامه بین‌المللی روغن و کنسرو زیتون، مورخ ۲۰۱۵ (۱۳۹۴)، مشتمل بر یک مقدمه و ۳۷ ماده و سه ضمیمه است که بنا به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی، در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۴/۴ هیئت وزیران به تصویب رسیده و جهت طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است. در ارتباط با لایحه مذکور، موارد ذیل به استحضار می‌رساند.

مخصوصی سخن علنی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال دوم

مقدمه

زیتون از جمله محصولات باغی است که موارد مصرفی مختلفی دارد. علاوه بر مصرف خوراکی و ارزش غذایی آن در حفظ سلامتی انسان، خواص درمانی متعددی نیز دارد. همچنین چوب درخت زیتون در نجاری‌های ظریف و مثبت‌کاری کاربرد دارد. لذا اهمیت توجه به اقتصاد زیتون از جمله گسترش صنایع فرآوری حاصل از این محصول، همچون کنسروسازی و بازاریابی جهانی می‌تواند علاوه بر ارزش غذایی، برای کشور و کشاورزان زیتون‌کار نیز سودآور و اشتغال‌زا باشد.

شماره ثبت:

۳۱۹

شماره چاپ:

۷۱۲

تاریخ چاپ:

۱۳۹۶/۸/۱۴

ارزیابی لایحه

در مقدمه توجیهی این لایحه آمده است که به منظور دستیابی به یکنواختی در قوانین ملی و بین‌المللی مربوط به ویژگی‌های روغن زیتون و کنسرو زیتون و هماهنگ کردن مطالعات و تحقیقات در زمینه خواص تغذیه‌ای و دیگر خواص مواد یادشده و ارتقای همکاری‌های فنی و تحقیق و توسعه و تبادل تجربیات در این زمینه، موافقتنامه مذکور منعقد شده است.

معاونت پژوهش‌های
زیربنایی و امور تولیدی
دفاتر: مطالعات
زیربنایی
مطالعات حقوقی
مطالعات اقتصادی

مشخصات گزارش

موافقتنامه مزبور بر تحکیم و تقویت همکاری‌های بین‌المللی؛ دستیابی بر یکنواختی در قوانین ملی و بین‌المللی مربوط به ویژگی‌های فیزیکی - شیمیایی و حسی محصول زیتون و مشتقات آن؛ استانداردسازی تجارت بین‌المللی محصولات زیتون و توسعه و ترویج کشت محصولات زیتون، انتشار اطلاعات و اقتصاد زیتون؛ تأکید دارد که می‌تواند در تقویت شاخص‌های بهداشتی و توسعه تجارت بین‌المللی محصولات حاصل از زیتون مؤثر باشند. در این ارتباط به منظور گسترش تجارت جهانی برای محصولات زیتون، لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به موافقتنامه بین‌المللی روغن و کنسرو زیتون، در مورخ ۱۳۸۷/۲/۲۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و با تأیید مجمع تشخیص مصلحت نظام، به دولت وقت ابلاغ شده است.

شماره مسلسل:

۲۵۰۱۵۷۰۷

تاریخ انتشار:

۱۳۹۶/۱۰/۱۹

ماده واحده پیشنهادی دولت حاوی تبصره‌ای است که ناظر بر دو ماده (۲۶) و (۳۲) موافقتنامه است. این تبصره در واقع ماهیت شرط دارد. علاوه بر این موارد، مقتضی است دو مسئله دیگر نیز به‌عنوان شرایط پذیرش این موافقتنامه توسط جمهوری اسلامی ایران در نظر گرفته شود:

۱. بند «۴» ماده (۵) موافقتنامه مذکور حاوی مقرره‌ای است در خصوص امکان انعقاد موافقتنامه راجع به مزایا و مصونیت‌ها بین شورای بین‌المللی زیتون و یک یا چند طرف عضو. با عنایت به اینکه انعقاد این موافقتنامه خارج از موضوع خود موافقتنامه بوده و متضمن تعهد جدید است باید در صورتی که طرف آن یا یکی از طرف‌های آن، جمهوری اسلامی ایران باشد، مراتب مقرر در قانون اساسی برای تصویب موافقتنامه‌های بین‌المللی یعنی اصل هفتاد و هفتم را طی کند.

۲. همچنین بند «۶» ماده (۲۶) که ناظر بر ارائه پیشنهاد شورای بین‌المللی زیتون برای استفاده از کارکرد داوری بین‌المللی برای حل و فصل اختلافات است، در صورتی می‌تواند مورد پذیرش دولت قرار گیرد که مراتب اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی در خصوص جمهوری اسلامی ایران رعایت شود.

جمع‌بندی

با توجه به ضرورت توجه به حفظ سلامت مردم در استفاده از محصولات این فرآورده، به‌خصوص ترویج استفاده از روغن زیتون و گسترش همکاری‌های بین‌المللی و دسترسی به بازارهای جهانی محصولات زیتون و همچنین با توجه به اینکه وزارت جهاد کشاورزی جمهوری اسلامی ایران پیشنهاددهنده موافقتنامه بین‌المللی روغن و کنسرو زیتون بوده، موافقتنامه از این نظر مورد تأیید است. اما موارد زیر باید مورد توجه قرار گیرد:

۱. اجرای مفاد بند «۴» ماده (۵) موافقتنامه در مواردی که طرف یا یکی از طرف‌های موافقتنامه موضوع این بند از ماده (۵)، جمهوری اسلامی ایران باشد، منوط به رعایت اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی است.

۲. همچنین در خصوص بند «۶» ماده (۲۶) موافقتنامه، پذیرش پیشنهاد داوری از سوی جمهوری اسلامی ایران مستلزم رعایت اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی است.

۳. ماده (۳۷) موافقتنامه، امکان اعمال شرط نسبت به کلیه مفاد موافقتنامه را از کشورهای عضو سلب کرده است. بنابر ماده مذکور و مستند به قواعد اعمال شرط در معاهدات بین‌المللی، مفادی که دولت به‌عنوان تبصره در ماده واحده جای داده است، مغایر با این ماده است و اساساً کشورهای عضو حق چنین کاری را ندارند. رویه کشورهای عضو این موافقتنامه نیز تا به حال مؤید همین بوده است و فقط کشور آرژانتین طی اعلامیه‌ای تفسیری به مسئله موافقتنامه تریپس و ارتباط آن با موافقتنامه حاضر پرداخته است.^۱ به هر حال، نظر به مغایرت برخی مفاد موافقتنامه با قانون اساسی به شرحی که پیش از این گذشت و نظر به عدم امکان اعمال شرط براساس مفاد موافقتنامه برای رفع این تعارضات، تصویب یا عدم تصویب این موافقتنامه به ارزیابی منافع و مضار و مصالح ناشی از تصویب یا عدم تصویب این موافقتنامه بستگی دارد.

1. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XIX-49&chapter=19&clang=_en#EndDec